
ZÁKLADNÍ ŠKOLA ČÁSLAV, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

Husova 526, 286 01 Čáslav

- **PROGRAM PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLE**

- **ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE**

SYSTÉMOVÉHO ŘEŠENÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE

RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ 2018-2020

školní rok 2019/2020

Metodik prevence: Mgr. Petra Němcová

Výchovný poradce: Mgr. Lenka Švábová

Středočeský kraj

Zřizovatel: Středočeský kraj,
Zborovská 11, 150 21 Praha 5

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ČÁSLAV, PŘÍSPĚVKOVÁ
ORGANIZACE
tel.: 327 312 833
www.zscaslav-husova.cz

1. ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVÍŠTĚ	4
1.1. Pracovníci školního poradenského pracoviště	5
1.2. Standardní činnosti výchovného poradce a metodika prevence	5
1.2.1. Standardní činnosti výchovného poradce.....	5
1.2.2. Standardní činnosti metodika prevence	7
1.3. Služby školního poradenského pracoviště, spolupráce s třídními učiteli.....	8
1.4. Práce s informacemi a důvěrnými daty.....	9
1.5. Použité zdroje a legislativní východiska	9
2. ŠKOLNÍ STRATEGIE PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	11
2.1. Legislativní východiska programu	11
2.2. Vymezení pojmu prevence v systému MŠMT	12
2.3. Charakteristika školy	14
2.4. Cíl programu.....	14
2.5. Školní poradenské pracoviště	15
2.6. Tematické bloky	15
2.6.1. 1. ročník.....	16
2.6.2. 2. ročník.....	16
2.6.3. 3. ročník.....	17
2.6.4. 4. ročník.....	17
2.6.5. 5. ročník.....	18
2.6.6. 6. ročník.....	19
2.6.7. 7. ročník.....	20
2.6.8. 8. ročník.....	21
2.6.9. 9. ročník.....	22
2.7. Jednorázové akce	23
2.8. Schránka důvěry.....	24
2.9. Volnočasové aktivity	24
2.10. Seznam dostupné literatury ve sborovně školy	24
3. STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI.....	26
3.1. Opatření školy vedoucí k minimalizaci a předcházení školní neúspěšnosti	26
3.2. Postup školy při poskytování podpůrných opatření prvního stupně	27
3.3. Postup školy při poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně.....	28

4. MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI, ŠIKANĚ A DALŠÍM PROJEVŮM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ, STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠIKANY, KRIZOVÝ PLÁN.....	30
4.1. Preventivní program školy.....	30

1. ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVISŤE

Školní poradenské pracoviště náleží do oblasti poradenských služeb ve škole. Jeho působení je zajišťováno výchovnou poradkyní Mgr. Lenkou Švábovou a školním metodikem prevence Mgr. Petrou Němcovou. Za chod školního poradenského pracoviště a poskytování poradenských služeb je odpovědná ředitelka školy Mgr. Marika Jelínková. Školní poradenské pracoviště úzce spolupracuje se všemi pedagogickými pracovníky školy, s Pedagogicko-psychologickou poradnou Středočeského kraje Kutná Hora, Speciálně pedagogickým centrem Kolín, Městským úřadem v Čáslavi a Havlíčkově Brodě, Policií ČR - Obvodním oddělením v Čáslavi, zákonnými zástupci našich žáků.

Školní poradenské pracoviště naplňuje tyto cíle:

- pracovat se všemi subjekty školy a vytvořit tak širokou základnu primární prevence školní neúspěšnosti a sociálně nežádoucích jevů,
- předcházet všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace,
- sledovat účinnost preventivních programů aplikovaných školou a vytvořit metodické zázemí pro jejich vytváření a realizaci, průběžně vyhodnocovat účinnost preventivních programů,
- podporovat novou koncepci kariérového poradenství,
- vybudovat příznivé sociální klima pro integraci kulturních odlišností a přijímání sociálních odlišností na škole,
- posílit průběžnou a dlouhodobou péči o neúspěšné žáky s výchovnými a vzdělávacími problémy, vytvořit předpoklady pro snižování jejich neúspěšnosti,
- zahájit včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů,
- poskytovat metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy,
- prohloubit a zlepšit spolupráci a komunikaci mezi školou a rodiči,

- integrovat poradenské služby poskytované školou se službami školských poradenských zařízení (zejm. pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra, popř. střediska výchovné péče),
- poskytovat podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ve spolupráci s poradenským zařízením sledovat a vyhodnocovat účinnost zvolených podpůrných opatření.

1.1. Pracovníci školního poradenského pracoviště

Pracovníky školního poradenského pracoviště jsou výchovná poradkyně Mgr. Lenka Švábová, metodik prevence Mgr. Petra Němcová, ředitelka školy Mgr. Marika Jelínková. Úzce spolupracují s koordinátorem pro přípravu školního vzdělávacího programu Mgr. Janou Čapkovou, koordinátorem pro environmentální výchovu Mgr. Ivou Čermákovou, koordinátorem informačních a komunikačních technologií Mgr. Petrou Šťastnou i dalšími pedagogy.

1.2. Standardní činnosti výchovného poradce a metodika prevence

Dle vyhlášky č. 197/2016, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, náleží mezi standardní činnosti výchovného poradce a metodika prevence tyto činnosti:

1.2.1. Standardní činnosti výchovného poradce

Poradenské činnosti

- Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:
 - koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
 - základní skupinová šetření k volbě povolání, administraci, zpracování a interpretaci zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,

- individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti (ve spolupráci s třídním učitelem),
 - poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků (ve spolupráci s třídním učitelem),
 - spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (poradna, centrum) a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
 - zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích úřadů práce a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek.
- Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a přípravu návrhů na další péči o tyto žáky.
 - Zajišťování nebo zprostředkování diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb (vstupní a průběžné) a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
 - Příprava podmínek pro integraci žáků se zdravotním postižením ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.
 - Poskytování služeb kariérového poradenství žákům/cizincům, se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.

Metodické a informační činnosti

- Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence.
- Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
- Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
- Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízeních v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.

- Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

1.2.2. Standardní činnosti metodika prevence

Metodické a koordinační činnosti

- Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).
- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců, prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.

- Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů, v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

- Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

- Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.
- Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

1.3. Služby školního poradenského pracoviště, spolupráce s třídními učiteli

Pracovníci školního poradenského pracoviště poskytují služby žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům. Každý z poradenských pracovníků má stanoveny

konzultační hodiny (jsou vyvěšeny na elektronických stránkách školy), které korespondují s potřebami školy, žáků, rodičů i učitelů. Ve svých konzultačních hodinách je poradenský tým dostupný v prostorách, které jsou k tomuto účelu vyhrazeny (učebna č. 311, ve druhém patře budovy). Pracovníci školního poradenského pracoviště spolupracují s třídními učiteli.

Úkolem třídního učitele je:

- podílet se na realizaci preventivního programu a pedagogické diagnostice vztahů ve třídě,
- motivovat k vytváření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem,
- dbát na důsledné dodržování těchto pravidel,
- podporovat rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy, snažit se o budování pozitivního klimatu třídy, preventivně předcházet školní neúspěšnosti
- zprostředkovávat komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru, garantovat spolupráci školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků třídy,
- získávat a udržovat si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí,
- dbát na realizaci podpůrných opatření, jejich monitorování a vyhodnocování

1.4. Práce s informacemi a důvěrnými daty

Informace a důvěrná data o žácích a jejich rodičích, která se poradenští pracovníci školy dozvědí v souvislosti s výkonem své poradenské činnosti, jsou ochraňována v souladu s platnou Evropskou směrnicí GDPR o ochraně osobních údajů. Práce s informacemi a daty o žácích se také řídí vyhláškou č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

1.5. Použité zdroje a legislativní východiska

Vyhláška č. 197/2016, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Zákon č. 178/ 2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 270/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, přílohy k vyhlášce č.1, č.2, č.3, č.4. –
MŠMT: Metodický portál RVP

Evropská směrnice GDPR

2. ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE SYSTÉMOVÉHO ŘEŠENÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ ŽÁKŮ 2018 - 2020

2.1. Legislativní východiska programu

Pro vypracování Školní preventivní strategie byla využita následující doporučení a závazné podklady:

Zákon č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými návykovými látkami 379/2005 Sb.

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027

Akční plán realizace národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2021

Metodický pokyn Spolupráce základních škol a orgánů sociálně-právní ochrany dětí Středočeského kraje 1/2019

Vyhláška č. 197/2016, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané

Č. j.: 25 884/2003-24

Věstník MŠMT č. 11/2003

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28.

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. 21149/2016)

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

Čj.: 10 194/2002-14

Kompas – školní vzdělávací program pro základní vzdělávání žáků naší školy

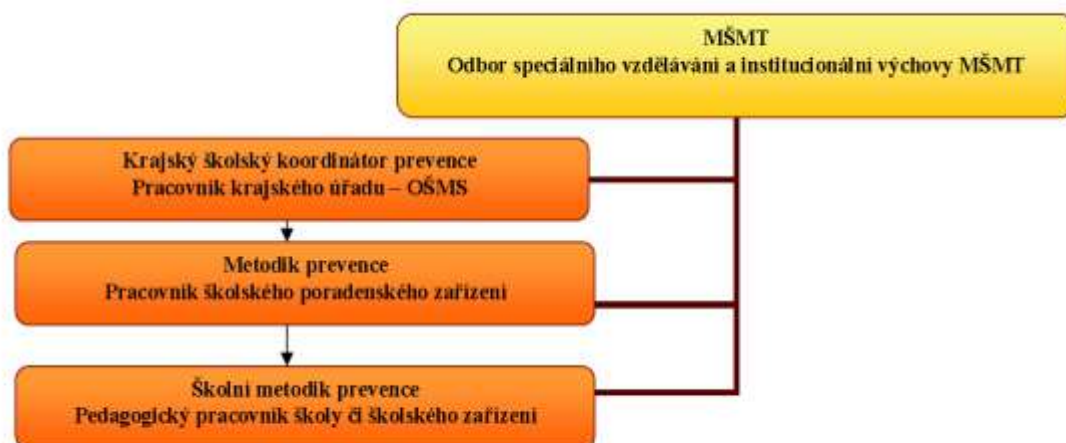
2.2. Vymezení pojmu prevence v systému MŠMT

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, která směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,
- záškoláctví,
- závislostní chování, užívání všech návykových látek,
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,
- spektrum poruch příjmu potravy,
- negativní působení sekt,

- sexuální rizikové chování,
- sebepoškozování
- krádeže
- projevy CAN syndromu týraného dítěte,
- domácí násilí,
- hazardní hraní (patologické hráčství - gambling), netolismus
- problémové situace týkající se žáků s PAS (poruchy autistického spektra)

Organizační systém primární prevence na vertikální úrovni charakterizuje MŠMT takto:

(Strategie prevence, č. j. 37/2009-61)

2.3. Charakteristika školy

V naší základní škole jsou žáci vzděláváni podle školního vzdělávacího programu „Kompass“. Maximální kapacita je 60 žáků. Část žáků do školy dojíždí z okolních obcí. Škola se nachází v blízkosti vlakového a autobusového nádraží, pro žáky dojíždějící z okolních obcí je dobře dostupná. Výuka probíhá v kmenových třídách. K dispozici jsou také specializované učebny: pracovny a dílna pro PČ, hudebna, PC učebna, multimediální učebna.

Výuka PČ je v době příhodného počasí realizována na školním dvoře. Součástí školy je školní družina. Žáci mají možnost stravování ve školní jídelně při ZŠ Náměstí.

2.4. Cíl programu

Strategie prevence rizikového chování je zaměřena na všechny žáky 1. – 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně oslabeného a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a některými typy specifických poruch chování. Je součástí školního vzdělávacího programu školy, svým obsahem je přizpůsobena především kulturním i sociálním okolnostem a struktuře školy. Cílem je zařadit takové aktivity, které jsou prokazatelně směřovány k efektivní specifické primární prevenci a eliminaci aktivit z oblasti neefektivní primární prevence. K rozpoznání a zajištění pomoci včasné intervence nebo krizové intervence zejména v případech: traumatických zážitků – domácího násilí, šikanování, agresivního chování, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování mravní výchovy dítěte, experimentování s návykovými látkami (legální a nelegální návykové látky), rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, anorexie).

Dlouhodobé cíle:

- propagovat zdravý životní styl a vést k ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- rozvíjet a podporovat sociální kompetence
- zvýšit odolnost dětí k rizikovému chování
- minimalizovat šikanu, kyberšikanu a projevy dalšího agresivního chování

Střednědobé cíle:

- budovat bezpečný prostor ve třídě
- prohlubovat komunikační dovednosti mezi učitelem, žákem a rodičem

- nabízet pomoc žákům a rodičům pro řešení problémů
- klást důraz na význam vzdělání pro pracovní uplatnění žáka

Krátkodobé cíle:

- zaměřit se na včasnou diagnostiku rizikového chování ve třídách
- dbát ve spolupráci s rodiči na pravidelnou docházku dětí do školy, předcházet záškoláctví
- klást důraz na včasné řešení problému
- účastnit se vzdělávacích akcí, seminářů a školení k prevenci rizikového chování

2.5. Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště zahájilo v naší škole činnost již v roce 2016 ve složení: školní metodik prevence rizikového chování a výchovný poradce. Specifikace práce školního poradenského pracoviště je blíže charakterizována v kapitole „*Školní poradenské pracoviště*“. Poradenské pracoviště zprostředkovává aktuální informace žákům školy prostřednictvím informační nástěnky, která je umístěna ve druhém patře budovy. Nástěnka nabízí důležité kontakty, kterých mohou v případě potřeby žáci využít, dále se zaměřuje na osvětu a prevenci sociálně patologických jevů a na informace vztahující se k volbě povolání (kariérové poradenství). Při práci s žáky a zákonnými zástupci respektuje školní poradenské pracoviště zákon o ochraně osobních údajů GDPR.

2.6. Tematické bloky

Při práci se nejvíce osvědčují tematické bloky realizované vyučujícími jednotlivých předmětů po dohodě s metodikem prevence. Obsah tematických bloků a jejich prezentace je maximálně přizpůsobena rozumovým schopnostem a možnostem našich žáků. Nejčastěji využívané metody jsou: vyprávění, výklad, rozhovor, dramatizace a hra, pozorování a napodobování, práce s textem, tematická vycházka, činnostní výuka. Zásadní důraz je kladen na individuální přístup, přiměřenost, vhodnou motivaci, stanovení dílčích krátkodobých cílů, které vedou ke splnění cílů obecných. Krátkodobé cíle jsou pro naše mentálně znevýhodněné žáky snadněji rozumově „uchopitelné“.

2.6.1.1. ročník

Český jazyk a literatura

- rozvoj komunikačních dovedností – oslovení, pozdrav, poděkování

Prvouka

- nebezpečí návykových látek
- chování se škole (návykové látka a alkohol)
- chování na chodníku – jsem účastník v dopravě
- pravidla společenského chování mezi dětmi, v třídním kolektivu
- péče o zdraví – nebezpečí kouření
- péče o své tělo
- tolerance k odlišnostem spolužáků, k jejich nedostatkům
- moje rodina, život v rodině
- denní režim, zdravá strava
- cesta do školy – dopravní výchova
- pravidla silničního provozu
- volný čas a jeho využití

Tělesná výchova

- správné sportovní chování a jednání
- relaxační a zdravotní cvičení

2.6.2.2. ročník

Český jazyk a literatura

- komunikační schopnosti – oslovení, pozdrav, poděkování, blahopřání

Prvouka/ Prvouka spec.

- mezilidské vztahy – pravidla soužití
- zdravá strava a pitný režim
- nebezpečí návykových látek
- chování se škole (návykové látka a alkohol)
- chování na chodníku – jsem účastník v dopravě
- pravidla společenského chování mezi dětmi, v třídním kolektivu
- péče o zdraví – nebezpečí kouření
- péče o své tělo
- tolerance k odlišnostem spolužáků, k jejich nedostatkům

- moje rodina
- cesta do školy – dopravní výchova

Tělesná výchova

- správné sportovní chování a jednání
- relaxační a zdravotní cvičení
- bezpečnost při pohybových činnostech

2.6.3.3. ročník

Český jazyk a literatura

- komunikační schopnosti – oslovení, pozdrav, poděkování, blahopřání

Anglický jazyk

- základní pozdravy a povely

Prvouka

- chování při setkání s člověkem nabízejícím neznámou látku
- rozdíly mezi tělem muže a ženy
- základní pravidla společenského chování na veřejnosti i ve škole
- chování k etnickým skupinám
- tolerance k odlišnostem spolužáků
- volný čas a jeho využití
- nebezpečí návykových látek
- pravidla silničního provozu

Tělesná výchova

- sportovní chování a jednání
- relaxační a zdravotní cvičení
- bezpečnost při pohybových činnostech

2.6.4.4. ročník

Český jazyk a literatura

- komunikační dovednosti – prosba, omluva

Anglický jazyk

- základní pozdravy a povely, sdělení vlastního jména

Přírodověda

- jedovaté zlozvyky – alkohol, kouření, drogy

Vlastivěda

- školní řád, protiprávní chování (škádlení, šikanování, krádeže)
- varování před nebezpečnými osobami (zneužívání)
- linky tísňového volání, integrovaný záchranný systém
- jsem cyklista, jsem chodec, dopravní značky, jak se chovat na silnici, bezpečná cesta do školy
- naše škola, vztahy mezi spolužáky a školní řád, tolerance k odlišnostem

Tělesná výchova

- správné sportovní chování a jednání, fair play
- relaxační a zdravotní cvičení
- bezpečnost při pohybových činnostech

2.6.5.5. ročník

Český jazyk a literatura

- komunikační dovednosti – prosba, omluva, telefonování
- linky tísňového volání, integrovaný záchranný systém

Anglický jazyk

- základní pozdravy, sdělení osobních údajů, jaké je moje jméno, kolik je mi let
- části lidského těla

Informatika

- zásady bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik spojených s využíváním výpočetní techniky
- bezpečný internet
- kyberšikana a její prevence
- další způsoby komunikace, mobilní telefon

Přírodověda

- nebezpečí užívání návykových látek – drogy, kouření, alkohol a léky, odmítání od cizích lidí
- forma násilí, ochrana proti agresivním jedincům

- krizová centra, linky bezpečí, linky tísňového volání

Vlastivěda

- školní řád a jeho pravidla
- práva a povinnosti žáků školy
- pravidla slušného chování ke spolužákům
- protiprávní chování (šikana, týrání, krádeže, zneužívání)
- pravidla chování v dopravě, dopravní situace, bezpečná cesta do školy
- vandalismus

Tělesná výchova

- čestné soupeření
- relaxační a zdravotní cvičení
- bezpečnost při pohybových činnostech

2.6.6.6. ročník

Český jazyk a literatura

- formy společenského chování – blahopřání, omluva, prosba

Anglický jazyk

- základní pozdravy
- osobní údaje, moje jméno a příjmení
- části těla

Informatika

- zásada bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik spojených s využíváním výpočetní techniky
- internet – zásady bezpečného internetu
- kyberšikana

Přírodopis

- význam botaniky – zneužívání rostlin

Zeměpis

- národnostní menšiny
- přistěhovalectví

Tělesná výchova

- čestné soupeření
- základní pravidla silničního provozu ve vztahu – chodec, cyklista, vozovka

- relaxační a zdravotní cvičení

2.6.7.7. ročník

Český jazyk a literatura

- zásady komunikace ve škole

Anglický jazyk

- základní pozdravy
- sdělení osobních údajů, moje jméno a příjmení
- části těla
- potraviny, jídlo a pití

Informatika

- internet – zásady bezpečného internetu
- kyberšikana

Občanská výchova

- vztahy ve škole
- zákon o rodině
- úplná a neúplná rodina
- rovnoprávné postavení mužů a žen
- mezilidská komunikace
- morálka a etika
- význam vzdělání pro život
- porušování společenských norem
- rovnocennost a rovnoprávnost národnostních menšin
- rasismus a xenofobie
- problémy lidské nesnášenlivosti
- nebezpečí náboženských sekt
- práva menšin v ČR
- vandalismus
- nedotknutelnost osobního vlastnictví
- kulturní zvláštnosti menšin

Tělesná výchova

- čestné soupeření
- základní pravidla silničního provozu ve vztahu – chodec, cyklista, vozovka
- zdravotní a relaxační cvičení

2.6.8.8. ročník

Český jazyk a literatura

- pravidla komunikace ve škole

Anglický jazyk

- jednoduché příkazy a základní pozdravy, prosba, poděkování
- jídlo a pití, oděvy
- části těla
- sdělení osobních údajů

Informatika

- internet – zásady bezpečného internetu
- kyberšikana

Občanská výchova

- práva a povinnosti občana
- poškozování lidských práv
- týrané dítě
- zneužívané dítě
- šikana
- diskriminace
- trestná činnost mládeže
- trestní odpovědnost
- orgány právní ochrany dítěte

Zeměpis

- příčiny a problémy přistěhovalectví národnostních menšin do vyspělých států EU

Výchova ke zdraví

- prevence rizikového sexuálního chování
- partnerství a rodičovství
- funkce rodiny
- poruchy pohlavní identity
- péče o občany se zdravotním postižením
- poruchy příjmu potravy
- odpovědnost jedince za zdraví

- dovednosti pro předcházení a zvládání stresu
- nemoci přenosné pohlavním stykem

Tělesná výchova

- čestné soupeření
- chodec a cyklista v silničním provozu
- zdravotní a relaxační cvičení
- bezpečnost při pohybových činnostech

2.6.9.9. ročník

Český jazyk a literatura

- pravidla komunikace ve škole

Anglický jazyk

- jednoduché příkazy a základní pozdravy, prosba, omluva, poděkování
- jídlo a pití, oděvy
- části těla
- rodina, škola, nakupování

Informatika

- internet – zásady bezpečného internetu
- nebezpečí zneužití na internetu
- kyberšikana

Dějepis

- fašismus v Evropě, antisemitismus

Občanská výchova

- význam vzdělání pro život
- volnočasové aktivit
- kultura, sport, zájmové a sportovní organizace
- nevhodné využívání volného času
- nebezpečí drog
- nebezpečí náboženských sekt
- krizová intervence
- tísňové volání
- linky bezpečí

Chemie

- návykové látky a jejich zneužívání

Přírodopis

- zásady zdravého sexuálního života (pohlavně přenosné choroby)
- hygiena jednotlivých orgánových soustav (zdravotní rizika návykových látek)

Výchova ke zdraví

- konfliktní a krizové situace
- zvládání problémových situací
- skryté formy a stupně násilí a zneužívání, syndrom CAN
- sexuální kriminalita
- respektování sebe i druhých
- autodestruktivní závislosti
- zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek
- gambling
- náboženské sekty
- hledání pomoci při problémech – linky bezpečí, krizová centra

Tělesná výchova

- čestné soupeření
- chodec a cyklista v silničním provozu
- relaxační a zdravotní cvičení
- bezpečnost při pohybových činnostech

2.7. Jednorázové akce

Žáci se v průběhu školního roku účastní výtvarných a sportovních soutěží, navštěvují divadelní a filmová představení, tematické výstavy. Rovněž se podílejí na realizování tematických projektů, které škola během celého školního roku pořádá. Škola využívá preventivní programy, které nabízí neziskové organizace. Termín konání těchto programů je plně v kompetenci vedení školy a třídních učitelů, kteří tak pružně reagují na aktuální potřeby a dění ve škole. Účast žáků na akcích a projektech je zaznamenána v hodnocení preventivního programu v závěru školního roku.

2.8. Schránka důvěry

Schránka na dotazy je zřízena ve druhém patře školy, žáci však upřednostňují přímý kontakt s vyučujícími, s výchovným poradcem a metodikem prevence. V případě konkrétního dotazu jsou odpovědi citlivě prezentovány ústně nebo na nástěnce ve druhém patře školní budovy.

2.9. Volnočasové aktivity

Žáci jsou na začátku školního roku seznámeni s nabídkou zájmových kroužků realizovaný školou (kroužek vaření, anglický jazyk, pohybové hry, dramatický kroužek, výtvarný kroužek, čtenářský kroužek), dále jsou seznámeni s nabídkou volnočasových aktivit DDM Čáslav. Nabídka je vyvěšena na nástěnce ve druhém patře školy. Rovněž mají možnost v průběhu celého školního roku navštěvovat doučovací centrum SOVA a charitativní sdružení Domek, které nabízí volnočasové aktivity pro děti ze sociálně znevýhodněných rodin, rovněž nabízí doučování i jednorázové akce, které jsou zárukou smysluplného trávení volného času.

2.10. Seznam dostupné literatury ve sborovně školy

BORNÍK, Miroslav. *Drogy*. Themis: Praha, 2001.

NEŠPOR, K., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami pro rodiče a pedagogy*. Fortuna: Praha, 1996.

BÁRTOVÁ, Jana. *Prevence není nikdy dost*. Praha, 1996.

INSTITUT DĚTÍ A MLÁDEŽE MŠMT ČR. *Mládež, společnost a stát 3/94*. Praha 1994.

IPPP ČR. *Výchovné poradenství (říjen 1996)*. Praha, 1996.

NEŠPOR, Karel. *Tajná zpráva z planety X-III*. Praha, 1994.

NEŠPOR, Karel. *Týká se to i mne*. Praha, 1992.

- NOVÁKOVÁ, Dagmar. *Metodika prevence pro pedagogy*. Národní centrum podpory zdraví: Praha, 1995.
- NEŠPOR, K., MULLEROVÁ, M. *Jak přestat brát*. Praha, 1997.
- NEŠPOR, K., CSÉMY, L., PERNICOVÁ, H. *Prevence problémů působených návykovými látkami na školách*. Besip MV: Praha.
- NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti*. Praha, 1995.
- NEŠPOR, Karel. *Návykové látky – romantické období končí*. Praha, 1995.
- PRESL, Jiří. *Drogová závislost*. Praha, 1994.
- MŠMT. *Pedagogové proti drogám*. Praha, 1999.
- SVOBODOVÁ, A., KOZÁK, J. *Mládež a kouření*. Ústav zdravotní výchovy: Praha, 1990.
- KOLÁŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*. Portál: Praha, 2011. ISBN 978-80-7367-871-5
- MERTIN, V., KREJČOVÁ, L. *Problémy s chováním ve škole – Jak na ně*. Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-026-4

3. STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

3.1. Opatření školy vedoucí k minimalizaci a předcházení školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z pedagogicko-psychologického hlediska chápána jako selhávání nezletilého žáka v podmínkách školního edukačního prostředí. Projevuje se špatným prospěchem, vytvářením negativních psychických projevů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, učitelům a dalším pracovníkům školy. Důsledkem je problematický prospěch, projevy rizikového chování, opakování ročníku či neschopnost dokončit základní vzdělávání.

Školní neúspěšnost ovlivňuje řada faktorů. Jsou to především osobnostní rysy, zdravotní stav a úroveň rozumových schopností, věk nezletilého, rodinná výchova, absence podnětného rodinného prostředí, jazyková bariéra a odlišná kultura, vyskytující se záškoláctví.

Má-li být naše škola úspěšná v prevenci a eliminování školní neúspěšnosti, musí usilovat o to, aby v ní bylo vytvořeno důstojné motivující zázemí, do kterého budou žáci každodenně vstupovat s radostí, odhodláním a bez zbytečných obav.

Na základě této myšlenky uplatňuje škola činnosti a postupy, kterými se snaží předcházet školní neúspěšnosti nebo ji minimalizovat:

- a) Spolupráce rodiny a školy jako dominantní prvek prevence, zajištění přátelského a stimulujícího školního prostředí.
- b) Zajištění asistenta pedagoga.
- c) Zajištění výuky předmětů speciálně pedagogické péče, zajištění IVP
- d) Uplatnění speciálních metod a přístupů vzhledem k žákovi, jasně stanovená školní pravidla, školní řád:
 - zásada přiměřené motivace – pochvala, povzbuzení,
 - respektování individuálního přístupu,
 - oceňování snahy a zájmu žáka, chválení za zdařilou práci,
 - umožnění pohybového uvolnění a relaxace, časté střídání činnosti,
 - poskytování zpětné vazby,
 - tolerantnější hodnocení školní výuky, do které se negativně promítá znevýhodnění žáka,
 - vytváření ideálních podmínek pro rozšiřování komunikačních dovedností,

- optimální zvolení různých forem při ověřování znalostí,
 - rozložení učiva do menších celků, prodloužení doby výkladu a fixace,
 - stanovení jasných pravidel a řádu ve výuce, jejich důsledné dodržování,
 - kompenzování neschopnosti žáka déle se soustředit, tolerování zkrácené doby pozornosti a tolerování hlasitějších projevů, které souvisí se znevýhodněním žáka, dle potřeby zdravotní přestávky a relaxační chvílky.
- e) Předcházení záškoláctví, respektování rasové odlišnosti a jazykové bariéry.
- f) Respektování sociokulturního znevýhodnění.
- g) Využívání optimálních didaktických pomůcek a speciálních kompenzačních pomůcek.
- h) Spolupráce s pediatry, dětskými psychiatry, psychology, středisky výchovné péče, zařízeními pro děti vyžadující okamžitou pomoc a dalšími odborníky či institucemi.
- i) Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, poskytování stanovených podpůrných opatření.

3.2. Postup školy při poskytování podpůrných opatření prvního stupně

- 1) Před zahájením poskytování podpůrných opatření prvního stupně zpracuje škola plán pedagogické podpory žáka.
- 2) Plán pedagogické podpory zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování naplňování plánu.
- 3) Plán pedagogické podpory škola průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
- 4) Vzor plánu pedagogické podpory je uveden v příloze č. 3 vyhlášky č. 27/2016 sb.
- 5) Poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně na základě plánu pedagogické podpory.

6) S plánem pedagogické podpory seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Plán obsahuje podpis osob, které s ním byly seznámeny.

3.3. Postup školy při poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně

1) Podpůrná opatření škola poskytuje bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a udělení písemného informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

2) Informovaný souhlas podle odstavce 1 obsahuje:

- výslovné vyjádření souhlasu s poskytováním podpůrných opatření,
- informace o důsledcích, které vyplývají z poskytování podpůrného opatření, zejména o změnách ve vzdělávání v souvislosti s poskytováním podpůrného opatření,
- informace o organizačních změnách, které v souvislosti s poskytováním podpůrných opatření mohou nastat, a
- podpis zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka stvrzující, že informacím uvedeným v písmenech b) a c) porozuměl.

3) Není-li možné ze závažných důvodů zabezpečit bezodkladné poskytování doporučeného podpůrného opatření, poskytuje škola po projednání se školským poradenským zařízením a na základě informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka po dobu nezbytně nutnou jiné obdobné podpůrné opatření stejného stupně. Není-li doporučené podpůrné opatření poskytnuto do 4 měsíců ode dne vydání doporučení, škola projedná tuto skutečnost se školským poradenským zařízením.

4) Škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem a zákonným zástupcem žáka průběžně vyhodnocuje poskytování podpůrného opatření. Školské poradenské zařízení vyhodnotí poskytování podpůrných opatření ve lhůtě jím stanovené, nejdéle však do 1 roku od vydání doporučení.

5) Shledá-li škola, že podpůrná opatření nejsou dostačující nebo nevedou k naplňování vzdělávacích možností a potřeb žáka, bezodkladně doporučí zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Obdobně škola postupuje i v případě, shledá-li, že poskytovaná podpůrná opatření již nejsou potřebná.

6) Shledá-li školské poradenské zařízení, že podpůrná opatření realizovaná školou nejsou dostačující nebo nevedou k naplňování vzdělávacích možností a potřeb žáka, vydá doporučení stanovující jiná podpůrná opatření případně stejná podpůrná opatření vyššího stupně.

4. MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI, ŠIKANĚ A DALŠÍM PROJEVŮM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ, STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠIKANY, KRIZOVÝ PLÁN

4.1. Preventivní program školy

V rámci předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování má škola vypracován konkrétní závazný dokument zaměřený na výchovu a vzdělávání žáků. Tento dokument vychází ze Školní strategie prevence rizikového chování a nazývá se *Minimální preventivní program k předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování*, je vypracován jako samostatný dokument, doplněný o *Strategii předcházení šikany a Krizový plán, Krizový plán PAS*. Přihlíží k základním fyziologickým potřebám žáků a jejich mentálnímu znevýhodnění, vytváří podmínky pro zdravý vývoj, vede ke zdravému životnímu stylu, podporuje osobnostní a emočně sociální rozvoj, cílevědomě buduje komunikační dovednosti, eliminuje negativní působení sociálně patologických jevů. Pro školu je závazný. Dle potřeb je metodikem prevence průběžně aktualizován, doplňován a zpracováván vždy na jeden školní rok – jako součást ŠVP. Jeho obsah vychází z metodických doporučení MŠMT, je schválen vedením školy a podléhá pravidelnému monitorování i následnému vyhodnocení. Toto vyhodnocení je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

Zpracovala: Mgr. Petra Němcová

JAK ŘEŠIT POČÁTEČNÍ ŠIKANU VE ŠKOLE

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
<ol style="list-style-type: none"> 1. odhad závažnosti a formy šikany; 2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi; 3. nalezení vhodných svědků; 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory); 5. ochrana oběti; 6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru: <ol style="list-style-type: none"> a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření); b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku); 7. realizace vhodné metody: <ol style="list-style-type: none"> a) metoda usmíření; b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči); 8. třídní hodina: <ol style="list-style-type: none"> a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů; 9. rozhovor s rodiči oběti; 10. třídní schůzka; 11. práce s celou třídou. 	<ol style="list-style-type: none"> A. První (alarmující) kroky pomoci <ol style="list-style-type: none"> 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí B. Příprava podmínek pro vyšetřování <ol style="list-style-type: none"> 3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy; 4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi; 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře); 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům C. Vyšetřování <ol style="list-style-type: none"> 7. rozhovor s obětí a informátory; 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků; 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky; 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi) D. Náprava <ol style="list-style-type: none"> 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Komentář k jednotlivým krokům postupů viz kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011)

DŮLEŽITÉ KONTAKTY PRO POTŘEBY ŠKOLY

2019/2020

- **Pedagogicko- psychologická poradna Středočeského kraje, pracoviště Kutná Hora**, Jakubská 83/3, 284 01, Kutná hora – Vnitřní Město, tel: 327 311 362, E-mail: kutnahora@pppsk.cz , Web: www.pppstredoceska.cz
- **Speciálně pedagogické centrum Kolín**, Kutnohorská 179, 280 02, tel: 321 713 144, E-mail: reditelstvi@zskolin.cz, Web: www.zskolin.cz
- **MÚ Čáslav, Odbor sociálních věcí a zdravotnictví**, Generála Eliáše 6, 286 01, Čáslav – Nové Město, tel: 607 015 623, 327 300 117, Web: www.meucaslav.cz , E- mail: nykodym@meucaslav.cz
- **MÚ Havlíčkův Brod, Odbor sociálních věcí a školství**, Havlíčkovo náměstí 57, 580 01, tel: 569 497 140, Web: www.muhb.cz , E- mail: vfikar@muhb.cz
- **Městská policie Čáslav**, Nám. Jana Žižky z Trocnova 1/1, 286 01, Čáslav – Staré Město, tel: 327 300 240, Web: www.meucaslav.cz , E-mail: mestskapolicie@meucaslav.cz
- **Policie ČR, Obvodní oddělení Čáslav**, Dusíkova 77/4, 286 01, Čáslav – Staré Město, tel: 974 811 111, Web: www.policie.cz
- **Městská nemocnice Čáslav**, Jeníkovská 348/17, 286 01, Čáslav – Nové Město, tel: 327 305 111, Web: www.nemcaslav.cz
- **Středisko výchovné péče pro děti a mládež Kolín**, Polepská 252, 280 02, Kolín, tel: 777 738 794, E-mail: info@svp-kolin.cz
- **Dětský domov se školou, středisko výchovné péče a ZŠ Chrudim**, Čáslavská 624, 537 01, Web: www.dds-chrudim.cz , tel: 466 251 799
- **Středisko výchovné péče Archa**, Školní Náměstí 11, Chrudim, 537 01, E-mail: svp.archa@archa-chrudim.cz , tel: 469 623 786
- **Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Dětský domov Nová Ves u Chotěboře**, 582 73, E-mail: ddnv@chot.cz , tel: 569 621 522
- **Dům dětí a mládeže Čáslav**, Jeníkovská 222/49, 286 01, tel: 27 311 054, E-mail: reditelka@ddmcaslav.cz
- **Pionýrská skupina Jana Žižky z Trocnova Čáslav**, Al. Jiráska 694/12, 286 01, tel: 724 800 851, Web: www.pscaslav.cz
- **Centrum Domek**, oblastní charita Kutná Hora, Jana Karafiáta 199/24, 286 01, Čáslav – Staré Město, tel: 327 311 324, E-mail: domek.charita@kh.cz
- **Doučovací centrum SOVA Čáslav**, U Lesoparku 1909, 286 01, tel: 775 035 286, Web: www.doucovanicaslav.cz , E-mail: sova@doucovanicaslav.cz

